

Розділ 6

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРАВА ТА КРИМІНАЛІСТИКИ

Ю. Г. Безверхня

студ. III курсу

спеціальність «Правознавство»

Науковий керівник: к.ю.н., доц. О. М. Миколенко

ФУНКЦІОНУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ УКРАЇНИ ЗА ПІДСЛІДНІСТЮ

Верховною Радою України 12.11.2015 р. був прийнятий Закон України «Про Державне бюро розслідувань», згідно з яким Державне бюро розслідувань (далі – ДБР) – є центральним органом виконавчої влади, що здійснює правоохоронну діяльність з метою запобігання, виявлення, припинення, розкриття та розслідування злочинів, віднесених до його компетенції [1]. У зв'язку з прийняттям цього закону, до Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) були внесені певні зміни, зокрема в ст. 38 «Орган досудового розслідування» та в ст. 216 «Підслідність» [2].

Від початку ДБР було задумане як вітчизняний аналог американського ФБР. Воно мало розкривати особливо тяжкі насильницькі злочини, злочини пов'язані з кримінальними організаціями, тероризмом, випадки катування, а також військові злочини та корупційні діяння високопосадовців і працівників Національного антикорупційного бюро України (далі – НАБУ) й Спеціалізованої антикорупційної прокуратури (далі – САП).

Утім на практиці все склалося трохи інакше. Під час голосування закону в ДБР відібрали половину повноважень, усунувши «злочинні організації», «тероризм» та пряму згадку про тортури [3]. Наразі, згідно зі ст. 5 Закону, до компетенції ДБР віднесено розв'язання завдань із запобігання, виявлення, припинення, розкриття й розслідування злочинів службовими особами, які мають відповідальне становище; за Законом України «Про державну службу» – суддями та працівниками правоохоронних органів, крім випадків, коли ці злочини віднесено до підслідності детективів НАБУ; злочинів, учинених службовими особами НАБУ, заступником Генерального прокурора України – керівником САП або інши-

ми прокурорами САП, крім випадків, коли досудове розслідування цих злочинів віднесено до підслідності детективів підрозділу внутрішнього контролю НАБУ; злочинів проти встановленого порядку несення військової служби [1].

Відповідно до ст. 216 КПК України, ДБР розслідує злочини посадовців, окрім віднесених до підслідності НАБУ. Водночас, якщо для детективів НАБУ запроваджено одночасно предметну (ч. 5 ст. 216) та персональну (п. 1–3 ч. 5 ст. 216) підслідність, то стосовно ДБР зазначається лише про персональну підслідність (ч. 4 ст. 216), що на практиці може спричинити непорозуміння між зазначеними органами досудового розслідування, зокрема під час визначення початкової кваліфікації на етапі внесення відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР, які надалі можуть негативно позначитися як на ефективності роботи зазначених органів досудового розслідування, так і на протидії злочинності загалом.

У цій ситуації, враховуючи сфери відповідальності НАБУ та ДБР за викриття злочинів у сфері службової діяльності, погоджуємося з думкою І. В. Цюприка про те що доцільно буде повернутися до практики визначення предметної (постатейної) підслідності злочинів [4, с. 177-186].

До того ж, задля уникнення корупційних ризиків у роботі зазначених відомств на основі ефективної системи взаємного контролю доцільно передбачити, що в разі встановлення ознак злочинів, зокрема передбачених ст. 364–370 КК України, які було вчинено директором та детективами НАБУ, такі злочини розслідують слідчі ДБР. Також ефективній роботі ДБР не сприятиме і законодавче обмеження його повноважень щодо здійснення оперативно-розшукової діяльності.

Зокрема, відповідно до ст. 5 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», до підрозділів ДБР, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, належать лише підрозділи внутрішньої безпеки та забезпечення особистої безпеки. Таке очевидне звуження функціонального спрямування оперативних підрозділів суттєво обмежує можливості негласної роботи. Адже підрозділи внутрішньої безпеки та забезпечення особистої безпеки здебільшого забезпечують безпеку самих працівників ДБР.

Проте специфіка розслідуваних органом справ та інших напрямів діяльності у переліку Державне бюро розслідувань покладених на ДБР завдань (ст. 6 Закону) об'єктивно потребує створення у складі ДБР оперативних підрозділів іншого функціонального спрямування [4, с. 177-186].

Отже, для подальшого функціонування ДБР, питання яке потребує уваги на законодавчому рівні, є чітке розмежування повноважень Державне бюро розслідувань та Національного антикорупційного бюро щодо протидії корупції.

Список використаної літератури

1. Про Державне бюро розслідувань: Закон України від 12.11.2015 // Відомості Верховної Ради України. – 2016. – № 6. – Ст. 55.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України [Електронний ресурс]: Закон України від 13.04.2001, із змін., внес. згідно із законами України: за станом на 05.01.2017. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>. – Назва з екрану.
3. Максимов С. Набір в агенти ДБР (державне бюро розслідувань) [Електронний ресурс] / С. Максимов // Газета «Прав-Да!» – 2016. – 4 листопада. – Режим доступу: <http://prav-da.com.ua/blog/6/post/3101>. – Назва з екрану.
4. Цюприк І. В. Перспективи функціонування державного бюро розслідувань як суб'єкта боротьби з організованою злочинністю [Текст] / І. В. Цюприк // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. – 2016. – № 2 (99). – С. 177-186.

Ю. І. Виноградова

студ. V курсу

спеціальність «Правознавство»

Науковий керівник: ст. викл. О. В. Нарожна

ДЕЯКІ ПИТАННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ: МІЖНАРОДНИЙ АСПЕКТ

Проблема торгівлі людьми супроводжує людство протягом історії його існування і давно визнана міжнародною спільнотою одним з найсерйозніших злочинів проти особи. Незважаючи на те, що боротьба з цим явищем ведеться різноманітними засобами, торгівля людьми є досі актуальним явищем і потребує вирішення.

Торгівля людьми означає здійснювані з метою експлуатації вербування, перевезення, передачу, приховування або одержання людей шляхом загрози силою або її застосування або інших форм примусу, викрадення, шахрайства, обману, зловживання владою або уразливістю положення, або шляхом підкупу [1, ст. 3].

Відповідно до чинних міжнародних нормативно-правових актів, заборона торгівлі людьми передбачена в Загальній декларації прав людини 1948 р., Міжнародному пакті про громадянські і політичні права 1966 р., Європейській конвенції про захист прав і осно-